

JMOy EFG, 'AB ile Bütünleşme Süreci ve Budapeşte Notlan

Avrupa Jeologlar Federasyonu'nun Genel Kurul Toplantısı 18-20 Haziran 1999 tarihleri arasında Budapeşte'nin Buda kesiminde bulunan Hotel Bara'da yapıldı. Toplantı Macaristan Çevre Bakanı Yardımcısı Dr. Janos Tardy ve Macaristan Jeolojik Araştırmalar Dairesi Başkanı Dr. İstan Farkas'ın yaptığı konuşmalarla açıldı, Toplantılara JMOyü temsil etmek üzere Oda Başkanımız Yüliyan Kösebalaban ile birlikte bu yazının yazarı olarak ben katıldım., Tek kişi olarak katıldığım Brüksel toplantısında olduğu gibi sadece yol masraflarını Odamız, konaklama ve diğer masrafları ise kendimiz karşıladık. 17 Haziran'da Budapeşte'ye geldik ve toplantıların yapılacağı Otel Bara'da kaldık. Budapeşte 150 yıl süren uzun bir dönem Osmanlı Devleti sınırları içinde bulunmuş ve o dönemden Gül Baba türbesi, bir hamamı ve küçük cami kalmıştır. Tarihi Budin Kalesi'ndeki müzede ise Osmanlı dönemine ait eşyalar ve silahlar bulunmaktadır.. Tuna nehrinin ikiye böldüğü kentin bir kesimi olan Peşte tamamen düz bir alüvyon ovasında, Buda ise engebeli bir topografya üzerindedir Bütün Avrupa şehirlerinde olduğu gibi 16-19: yüzyıllardan kalma ihtişamlı görüntüleriyle insanı etkileyen saray,, kale, kilise, heykel: ve binalarla dolu bir kent olan Budapeşte'yi İstanbul ve Ankara'yla kıyasladığınızda Budapeşte'de "tarihe sahip çıkmak" denilen kavramın nasıl somutlandığını gözlemlenizle görebilmektesiniz. Bir uygarlık ölçüsü de olan "tarihe sahip çıkmak ve tarihsel olanı korumakla gelecek nesillerin geçmişle-geleceğin bağıını kurmalarını sağlayacak kültürel mirasa sahip olmalarını da sağlıyorsunuz. Ve tabii

"kültürel mirası koruyarak ilerleme, çağdaşlaşma ve uygarlaşma" sadece mimari varlığın korunması ile değil kurumlara ve örgütleri de yaşatıp korumak ve sürekli geliştirerek kurumsallaşmayı sağlayacak gelenekleri oluşturmak ile oluyor. EFG Genel Kuruluna ev sahipliği yapan» 1848 yılında kurulmuş olan Macaristan Jeoloji Kurumu genel kurulun hemen ertesinde, "Yarılar için Bugünün Jeolojisi" Sempozyumunu düzenledi. 1869'da kurulmuş Macaristan Jeolojik Araştırmalar Dairesi çalışanlarının bildirimleri ile katıldığı sempozyumun afişlerinde bile dikkati çeken ve vurgulanan bir husus, Macaristanın Afine tam üyeliği,, doğal kaynakların kullanılması ve doğal çevrenin korunması gibi konularda AB standartlarının öne çıkarılmasıydı. Bu şekilde Macaristan'ın AB ile uyumunda Macaristan Jeoloji Kurumu üzerine düşen görevi yerine getirmiş oluyordu. Bilindiği gibi bazı Doğu Avrupa ülkelerinin AB katılması Türkiyeden çok daha yakın „bir zamanda gerçekleşektir. Bu olguyu nüfus, coğrafya, ve

sosyoekonomik durum ile ilgili özellikler ve daha da ileri giderek hristiyan ülkeler olmaları ile açıklamak eksik kalacaktır. Macaristan 1998 yılında EFG'ye Polonya, Çek Cumhuriyeti ve Slovakya, Slovenya ile birlikte önce gözlemci üye olmuş, bir yıl içinde de asil üye olmuştur. 1999 yılındaki EFG Genel Kurulu ise Budapeşte'de yapılmıştır. 2001 yılında ise Krakov'da (Polonya) yapılacaktır. Macaristan Jeoloji Kurumu Avrupa Jeoloji Kurumları Birliği (AEGS), Avrupa Petrol Jeologları Birliği (AEGP), Uluslararası Mineraloji Birliği (İMA), ve Avrupa Mineraloji Birliği (GEIS) üyesidir. Macaristan Jeolojik Araştırmalar Dairesi (Hungarian Geological Survey) AB 4. Çerçeve Programı İçinde bulunan Yerbilimi Bilgileri Değişim Sistemi (GEMS) üyesidir ve bu program Avrupa Jeolojik Araştırma Daireleri (EuroGeoSurveys) katılımıyla gerçekleşen çok önemli bir projedir. Macaristan Jeolojik Araştırmalar Dairesi Jeoloji ve Jeofizik Enstitülerinden oluşan Araştırma Bölümü ve Kamu Hizmeti

Bölümü olarak temel iki bölümden oluşmaktadır. Güncel olduğu için vurgulamak istediğim bir konu ise Türkiye'de kamuya verilen yerbilimleri hizmetlerindeki dağınıklık ve örgütsel yapıdaki bozukluk ve eksikliklerdir. Kişilerin disiptinlerarası çalışmaya yatkın olmaları ve entegrasyon kavramını benimsememiş olmaları. örgütsel alanda da kendini göstermektedir ve bu nedenle örneğin bütün yerbilimcilerini! kapsayan", örgütsel yapılar kurulmamış, kurulmuş olsa da yaşatmak güç olmuştur. Jeoloji ve jeofizik enstitülerini örgütsel yapısı içinde bulunduran Macaristan Jeolojik Araştırmalar Dairesi gibi bir kuruluşa Türkiye'de ne kadar ihtiyaç olduğu deprem sonrasında ortaya çıkmıştır.

Genel Kurul yapıldığı yer olan Budapeşte ve evsahipliği yapan Macar meslektaşlarımızın meslek örgütleri ile ilgili bu gözlemlerden sonra genel kurul çalışmalarını özetleyecek olursak, ilk gün Yönetim Kurulundaki "Mali Yöneticilik" oybirliği ile "Sayman" olarak değiştirildi, iki finansal danışman belirlenmesi önerildi ve kararlaştırıldı. Yönetim Kurulu üyeliklerinin görev ve sorumlulukları tekrar tarif edilerek belirlendi» Başkan» İspanya Alicante'de (İspanya) yapılacak olan 1. Uluslararası Mesleki Jeoloji Konferansı ile ilgili bilgi verildi ve ulusal örgütlerin yapacakları kailidir belirlendi. Bizde JIO olarak "Türkiye'de Mesleki Jeoloji Eğitimi" konusunu bir çalışmayla katılabileceğimizi ürettik. Genç Avrupa Jeologu ve Avrupa Jeologu Şeref üyeliği ile ilgili tüzükte yapılması gereken değişiklik önemen kabul edildi., Çevre» mineral kaynakları ve eğitim, ile ilgili çalışma gurubu raporlarının basımı masraflarının! bütçeden karşılanması kabul edildi. Çalışma grupları kendi aralarında toplandı ve JMO, eğitim ile ilgili çalışma grubuna Başkan'ın daveti ile katıldı. „Avrupa Parlamenteleri ile AB üyesi ulusal örgütlerim EFG temsilcileri

arasında 2 Aralık 1999'da Brüksel'de, gelecek genel kurulun Alicante'de (İspanya) ve ondan sonrakinin Krakov'da (Polonya) yapılması kararlaştırıldı. Burada gelecek Genel Kurul ile birlikte 2000 yılı Haziran ayında Alicante'de yapılacak olan 1. Uluslararası Mesleki Jeoloji Konferansında: a) Jeologların mesleki profili; b) Jeologların serbest dolaşımı; c) Meslek uygulamada etik; d) Mesleki sorumluluklar; e) Jeoloji eğitimi; f) Mesleki unvanlar, g) Mesleki gelişimin sürekliliği; h) Jeoloji ve toplum; ı) jeoloji ve çevre; j) Planlamada jeoloji; k) Kamunun jeoloji kavrayışı. gibi konularda bildiriler sunulacak ve paneller düzenlenecektir., Şeref komitesinde odamızın da bulunacağı bu organizasyonun meslek sorunlarının tartışılacağı ilk uluslararası forum olması nedeniyle bir meslek örgütü olarak en geniş ve aktif katılımı sağlamamız gerekmektedir. Üniversitenin de bu konferansa katılmasını sağlamanın yolları araştırılmalıdır. Mezunların karşılaştıkları sorunların çözümünde özellikle işsizlik ve pazar istemleri konusunda meslek örgütleri ile üniversitelerin birlikte çalışması gerekmektedir. Genel kurulda her üye ülke temsilcisi mesleğin gelecekteki çalışma alanları, işsizlik oranı, mezun sayısı gibi konuları içeren ulusal düzeyde bir bilgilendirme raporu sundu, Biz sunumumuzda işsizliği, gelecekte gelişen çalışma alanları olarak mühendislik jeolojisi» hidrojeoloji ve çevre jeolojisi önem kazanırken geleneksel jeoloji hizmetleri olan jeolojik harita alımı, metalik madenler,, petrol ve endüstriyel hammadde arama faaliyetlerinin azalmakta olduğunu belirttik. Ayrıca Bergama Altın Madeni işletmesinde siyanür kullanımı ile ilgili sorunlara sunumumuzda değindik.

Ülkemizde uygulamalı jeoloji ve ilgili alanlarda pazar istekleri artarken temel jeolojik hizmet alanlarında istemler azalmaktadır. Eğitim programlarının

bu gerçeğe göre yeniden gözden geçirilmesinin ve radikal değişikliklerin yapılmasının gerekliliği bizimle birlikte birçok üye ülke temsilcisi tarafından dile getirildi, bu konuda üniversitenin ise tutucu bir davranış gösterdiği söylendi., JMO, üniversitelerin de katılımını sağlayarak oluşturacağı bir komisyonla, yapılacak değişiklikleri tartışarak eğitim programlarında bir ayırtma çalışması yapmalı ve ulusal bir eğitim dosyası hazırlamalıdır.. Bu dosya mühendislik fakültelerinde çok sayıda açılan yeni jeoloji mühendisliği bölümlerindeki yetersiz koşulları da saptamalıdır., Genel kurulun gündemindeki bir diğer madde EFG'nin yılda iki kere yayınladığı Avrupalı Jeolog adlı derginin içeriği,, finansmanındaki zorluklar, yılda kaç kez yayınlanacağı ve yayımı tarihleri gibi konular idi. Bu konunun bir Çalışma Gurubunun hazırlayacağı bir raporla gelecek toplantıda ele alınması kararı alındı. EFG ve İspanya Jeologlar Birliğinin birlikte örgütlenme çalışması yaptıkları Dünya Jeologlar Birliği jeolojik felaketler konusunda kurslar düzenlemektedir. EFG'nin önerisiyle böyle bir kursun Ankara veya İstanbul'da yapılması için 17 Ağustos'dan sonra yaptığımız talep olumlu karşılanmıştır., Avrupa Jeologu unvanı ve serbest dolaşım gene! kurulun doğal olarak Avrupa Birliği Jeologlar Komitesi (CGEU) adlı gündem maddesinin konusuydu., CGEU Başkanı Avrupa Parlamenteleri ve Komisyon'daki ilgili üyelerle örneğin Çevre Üyesi ile yapılan görüşmeler hakkında bilgi verdi. EFG'nin temel amaçlarından olan Avrupa Jeologu Unvan'ının tanınması ve meslek sahiplerinin serbest dolaşımı için yazacaklarım meslek örgütlerinin bütünleşme süreci içinde önemi ve rolünün anlaşılması için gereklidir., Bilindiği gibi AB üye ülkeler arasında bütünleşmeyi sağlamak için dört üretim faktörünün serbest dolaşımı amaçlamıştır: Mal,

hizmet kişi ve sermaye; malların ve sermayenin serbest dolaşımı sağlanmış,, kişiler ve hizmetlerin serbest dolaşımında ise birtakım zorluklarla karşılaşmıştır. Kişilerin serbest dolaşımı iki kısımda incelenebilir; işçilerin serbest dolaşımı ve serbest meslek sahiplerinin serbest dolaşımı. Bu mesleklerini istedikleri üye ülkede icra etme hakkı veya "yerleşme hakkı" olarak da adlandırılmaktadır. Türkiye ve AB arasında işçilerin serbest dolaşımı bilinen nedenlerle yakın bir gelecekte mümkün değildir. Ancak AB ile gelişen ekonomik ilişkiler çerçevesinde AB ülkelerinde jgtırımlar ve ortak girişimlerde mühendislik hizmetlerinin serbest dolaşımı» bankacılık ve sigortacılık gibi hizmet sektörlerinde serbest dolaşımı işçilerin serbest dolaşım koşullarından daha uygundur. Ancak yerleşme hakkı veya mesleklerin serbest dolaşımı için mesleğe ait diplomanın, sertifikanın ve niteliklerin tanınması (akademik tanınırla) yanında meslek örgütü tarafından tanınması (meslekî yeterlilik) gibi iki önemli koşullun sağlanması gerekmektedir.^) Bu koşulların sağlanması ise eğitim sistemlerinin ve meslekî faaliyetleri düzenleyeni yasaların,, meslekî denetimi sağlayan meslek örgütlerinin ve nihayet bu düzenleme ve denetimlerdeki ölçütlerde {Kamu çıkarı,kamu sağlığı,kamu güvenliği} uyumu gerektirmektedir.. Bu konularda- uyum ise bütün bir yasal sisteme uyumun bir parçası • olmalıdır. Bütünleşmenin sağlanması her kurum ve kuruluşun ve genel yasal sistemin AB ile uyumuna bağlıdır., AB her şeyden önce üye ülkelerin ve siyasi birlikle oluşan Avrupa vatandaşlarının hak ve çıkarlarının korunduğu bir hukuk sistemlidir.. Bu nedenle AB'nin temelinde Kopenhag kriterleri ve "Acquis Communautaries" veya "Avrupa müktesebatı" olarak çevirebileceğimiz • bütün* bir .yasal sistemler bütünlüğü vardır ki buna Avrupa Adalet Divanı içtihatları dahildir.(2)

AB'ne tam üyelik bunların hepsine uyumu gerektirmektedir. Bu uyum sık sık dile getirildiği gibi Avrupalıların Türkiye'nin üyeliği için ileri sürdüğü bir zorunluluk değil çağdaşlaşma ve gelişme süreci içinde yapılması gereken reformlardır. Mesleklerin gelişmesini», ve günümüz gereksinimlerine uygun uluslararası nitelikte olmasını ve uluslararası piyasalarda etkinlik gücünü artırmasını sadece AB-ile bütünleşme sürecinde düşünmek doğru değildir, Bu nedenle "Türkiye'nin AB üyeliği yakın gelecekte mümkün değil" diyerek uluslararası mesleki örgütlerden, ve ulusal örgütlerden özellikle de Avrupa'daki meslek örgütlerinden uzak durmak meslek örgütümüzün ve mesleğimizin uluslararası standartlarda gelişimini engelleyecektir.. Bu şekilde gelişme ve çağdaşlaşma bir gün doğal bütünleşmeyi ve serbest dolaşım koşullarını geliştirecektir.. Bu nedenle JMO "jeoloji mühendislerinin görev ve sorumlulukları günümüz Türkiye'sinde nedir? Türkiye coğrafyasının suyu, toprağı ve madenleri nasıl kullanılacaktır? Günümüz Dünya ve Türkiye'sinin gereksindiği çağdaş nitelikleri üyelerine kazandıracak eğitim nasıl! olmalıdır? Mesleğin artık küresel felakete dönüşen çevre kirliliği karşısında sorumluluğu nedir?" gibi soruların cevaplarını, Avrupa'daki meslek örgütlerinin deneyim ve birikimlerinden yararlanarak aramak ve bulmak için EFG örgütlenmesi içinde yer alınarak uyum çalışmaları hızlandırılmalıdır. Bu anlamda ilk olarak meslekî faaliyetlerle ilgili yasalar bazında çalışmalar yapılmalıdır. AB'nde mesleki görev ve sorumluluklar yasalarla tanımlanmış (Düzenlenmiş Meslek) (2), kamu çıkarları, kamu sağlığı, kamu güvenliği, gibi koşulları sağlamak üzere görev ve sorumlulukları yasalarda belirtilmiştir. Meslek örgütleri de yine bu koşulları sağlamak üzere mesleki faaliyetleri denetlemektedir.. Bu dene-

timde etkin olan bir diğer 'ölçüt ise meslek örgütünün ve meslek üyelerinin meslek etiği konusundaki duyarlılığıdır.

Son olarak, önemle vurgulanması gereken ise şudur bütün bu çabalar mesleki faaliyetin veya topluma verilen hizmetin kalitesinin yükseltilmesi içindir, bu konuda en önemli unsur ise eğitimidir. Son yıllarda mesleğimizin "eğitimin kalitesi" ile ilgili büyük sorunları vardır. Ülkemizde yeni mezunlar arasında nitelik olarak mezun oldukları üniversiteler açısından çok büyük farklılıklar oluşmuştur. Mesleki görev ve sorumluluklar ile ilgili yasalarda değişiklikler ÂB ile uyum da sağlanarak yapılabilir. 17 Ağustos'da doğa acımasızca JMO'nun yıllarca anlatamadığını anlatmıştır. Ancak eğitim kalitesi bu mesleki görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinde yeterli midir? ÂB düzeyinde eğitim yani uyum nasıl sağlanacaktır? JMO, bu yeterliliğin sağlanması ve eğitimin kalitesinin yükseltilmesi için ne yapabilir? Bu soruların cevaplarını hep birlikte herşeyden önce düşünmek zorundayız,

Değk Een Belgeler

1- Macaristan Jeofojik Araştırmalar Dairesi ytfîâ raporu (JMÖ Kütüphanesi)

2- Aras, AydınJ999 Bütünleşme Süreci İçinde Meslek Sahiplerinin

Serbest dolaşım! we Avrupa Jeloglar Federasyonu {JMO Kütüphanesi}

Daha fazla bilgi için

ttptf/assoc. waBadoo.fr/efgparis

httpS/efegstfi

httpf/www.yklft

Dr. Aydın Aras
JMO, EFG Temsilcisi